

פרשת נשא

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
21:13	20:17	19:26*	י-ם
21:10	20:15	19:24	ת"א
21:14	20:18	19:27	חיפה
21:10	20:15	19:24	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:06

תלמוד גדול שמביא לידי מעשה גדול

הטילה מלאכה זאת על הלויים בודאי צריך לומר שגם מלאכה זו היא בכלל עבודת הקודש המקודשת לשמים המוטלת על התלמידי חכמים, שהם הצריכים לעשותה ולא זולתם, מפני שהם היודעים לעשותה כראוי בכונת הלב.

ונראה לומר בס"ד שהתורה הקפידה שגם בכל הדרך שהולכים עם המשכן וכליו לא יבואו לזלזל בו, אם זה במעשים שאינם ראויים, ואם זה בדברים בטלים, וראיה לזה מארון הברית, שצריך זהירות יתירה לבל יזלזלו בו ח"ו ויתחייבו מיתה, וכמו שראינו בסוף הפרשה הקודמת (ד' י"ח) שנצטוונו: אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְטֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, והיינו שעל ידי שיראו את כלי הקודש כמות שהם מגולים יכולים הם להתחייב מיתה, ולכן הכהנים מצווים להכניס את הכלים לנרתיק שלהם ולכסותם מעיני הלויים בכדי שלא להכשילם ולגרום להם מיתה. וכן הוא בודאי בכל המשכן ובכל הכלים, אלא שבכלי הקודש המונחים בתוך הקודש ישנה סכנה גדול יותר לרוב קדושתם, אבל בודאי שאם יזלזלו ליד כל אחד מכלי הקודש או אפילו הקרשים, יענשו על בזיון זה, שלא גרע קדושת המשכן מקדושת בית הכנסת שאסור לדבר בו דברים בטלים, ואפילו שחרבו וכמו שאמרו רבותינו (מגילה כ"ח.): בתי כנסיות ובתי מדרשות שחרבו בקדושתן הם עומדים, שנאמר (ויקרא כו, לא) והשמות את מקדשיכם אף על פי שהן שוממין בקדושתן הם עומדים, וכ"ש קרשי המשכן שפורקו על מנת להקימם מחדש שבקדושתן הם עומדים, וא"כ במשך כל המסעות היו צריכים זהירות רבה ולהרגיש בקדושה נוראה בעת משאם, לבל יחללו את הקודש. ולזה מוכרחים אנו לתלמידי חכמים, שהם מבינים ויודעים לקדש את מעשיהם, ויוכלו לעסוק בכל המסעות בדברי תורה ובקדושה, ולא בדברים בטלים.

ובזה נראה לפרש מה שאמרו רבותינו (קדושין מ:): וכבר היה רבי טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד, נשאלה שאלה זו בפניהם, תלמוד גדול או מעשה גדול, נענה רבי טרפון ואמר מעשה גדול, נענה ר' עקיבא ואמר תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה. ופשוט הדברים שעל ידי לימוד הוא יכול להגיע לעשייה, שהוא לא היה יודע מבלי שהיה לומד, וכמו שכתב הרמב"ם בפירושו המשניות (פאה פ"א מ"א) על מה ששינוי תלמוד תורה כנגד כולם, וז"ל: וכשתחקור על הענין הזה תמצא תלמוד תורה שקול כנגד הכל, כי בתלמוד תורה יזכה האדם לכל זה [דהיינו לכל המצוות שהמשנה מונה שם], כמו שביארנו בתחלת דברינו שהתלמוד מביא לידי מעשה. ע"כ. אבל לפי האמור אפשר לפרש שעל ידי הלימוד הוא יכול להגיע למעשים גדולים, ועוד שרק על ידי הלימוד הוא יכול לבוא לידי מעשה בשלימות, שכן רק הלומד תורה יכול לקדש את מעשיו ומחשבתו, ולעשות את כל מעשיו הכונה שלימה ולשם שמים, נמצא תלמוד גדול שמביא לידי מעשה גדול.

אחים יקרים, נמצאים אנו סמוך ונראה לחג השבועות, בו קיבלנו את התורה היא תכלית בריאתנו ומשום כל חיינו, בואו ונקבל עלינו להיות בני לוי אמיתיים שוקדים באהלה של תורה ומקיימי מצוות ומעשים גדולים. אמן.

פרשתנו קשורה לסוף הפרשה שעברה, בה נצטוו משה למנות את בני קהת אשר משבט לוי, ופירש לו את תפקידם, ובתחילת פרשתנו מצטוו משה רבנו למנות גם את בני גרשון ומררי אשר לשבט לוי, ומפרש לו את תפקידם, ולאחר מכן מונה אותם, והנה כאשר נעייין בתפקידם, נראה שהוא לשאת על גבם או בעגלות את כל המשכן, מהקרשים והיתדות והקלעים והיריעות ועד לכלים אשר בתוך המשכן, המזבח ומנורה והשלחן וארון הברית, כל אחד כפי עבודתו, וכולם ביחד כאמור הם נושאים את כל המקדש, ובמילים אחרות תפקידם הוא סבלות.

ולכאורה יש לשאול, הלא מאז בואם של שבט לוי למצרים ראינו שהם דבקו בתורה יותר משאר השבטים, וא"כ מדוע לבטלם מן התורה וליתן להם לשאת את המשכן, האם אינו עדיף שנגיח להם להמשיך ולעסוק בתורה וליתן עבודת סבלות זו לאחד מן השבטים שלא הצטיינו בעסק התורה יומם ולילה כמו שבט לוי, והלא כלל בידנו מפי רבותינו (מו"ק ט:) שכל מצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, תלמוד תורה גדול ממנה, ורק אם היא מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים שווה היא לתלמוד תורה ומצוה להפסיק מלימודו בכדי לעשותה, וא"כ מוכרחים אנו לומר שכאן היא מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, אלא שכאמור צריכים אנו להבין מדוע אי אפשר שתיעשה מצוה זו על ידי אחד מן השבטים.

ובבואנו לתרץ שאלה זו צריכים אנו לשים לב שכמה מלאכות תלויים במשא זה, המלאכה האחת לפרק את המשכן ולשים את הקרשים בעגלות [שאמנם את הכלים נצטוו הכהנים לשים בתוך הכיסוי שלהם, כמו שראינו בסוף הפרשה שעברה, אבל את המשכן עצמו, יריעותיו וקרשיו ויתדותיו הלויים פירקו והעמיסו בעגלות]. והמלאכה השנייה להוליך את כל הכלים ואת כל המשכן במשך כל המסעות, והמלאכה השלישית היא לבנות שוב מחדש את המשכן בבואם אל המקום החדש [וכמו שראינו לקמן (י' כ"א) וְנִסְעוּ הַקֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַקִּימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן עַד בָּאָם]. והנה את המלאכה האחרונה היינו יכולים להסביר בנקל מדוע חייבת היא להיעשות על ידי הלויים, שכן בנית המשכן היא צורך גבוה שהרי הולכים לעבוד בו שוב מחדש עבודת הקודש הקרבת הקרבנות והקטורת והזלאת המנורה, והכל צריך כונה לשמה, כמו שבעשיית המשכן נצטוו ועשו לי מקדש, לי לשמי, ולכן חייבים שיבנו אותה הכשרים והצדיקים שבעם, ומי כהלויים צדיקים ויראי שמים, שהרי עסק התורה הוא מעלה ומרומם את האדם. אבל כאשר מפרקים את המשכן וכאשר נושאים אותו ממקום למקום איזה כונה ואיזה קדושה צריך, וא"כ אפשר ליתן את מלאכת הפירוק והנשיאה לאחד השבטים, וכאשר יבואו לבנותו יבואו בני לוי ויבנו את המשכן ויניחו בו את כל כליו.

ואמנם את הפירוק היה אפשר אולי לבאר שמכיון שמפרקים את המשכן על מנת לבנותו, אינו נחשב כפירוק ועדיין שמו וקדושתו עליו, וא"כ צריך עדיין להזהר בקדושתו, אלא שעל הנשיאה קשה, ואין אנחנו יכולים להתעלם ממנה שכן רואים בתורה שזו אחת העבודות המיוחדות ללויים, שכן התורה מדגישה (ד' כ"ד) זאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגֵּרָשִׁי לְעֵבֶד וְלַמִּשְׁאָ, וכאמור אם התורה

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ולרפואת יעקב בן מלכה הי"ו

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

הליכות לערב שבועות שחל בשבת

על השינה שכונתו להכין משבת לחול, וא"כ נאסר מדין הכנה, וכיון שכן אסור לעשות כן, אלא שאם אמר יכול לישון בכל זאת, כיון שבכל שבת הוא רגיל לישון ולא ניכר בו כל כך הכנה, וגם שבודאי יש בה גם צורך השבת, ורק רבוי השינה הוא ניכר שהוא לצורך היו"ט, אבל כשאדם ישן לא ניכר כמה ישן ולכן מותר לישון שינה ארוכה. כן נלע"ד].

ו. יש להקדים את תפילת המנחה וסעודה שלישית כדי לגומרה קודם שקיעת החמה, ועדיף להקדימה כמה שיותר. ולא ירבה באכילתו בסעודה שלישית כדי שיוכל לאכול סעודת יום טוב.

ז. אין להדליק נרות יום טוב עד שתצא השבת בודאי, ואשה המקפידה להוציא שבת כדעת ר"ת תמתין עד צאת זמן ר"ת.

ח. אסור להכין משבת ליום טוב, ולכן צריך להכות עד שיצא שבת בודאי ורק אז יתחילו בהכנות ליום טוב. מ"מ גם המקפידים כדעת ר"ת יכולים עם צאת השבת לפי דעת הגאונים להתחיל בהכנות לכבוד יום טוב. ומי שמקפיד כדעת ר"ת גם באיסורי דרבנן, יעשה את ההכנות ע"י אחד מבני הבית שאינו מקפיד, או ע"י קטנים מתחת לגיל מצוות.

ט. כמו כן יחממו את האוכל אחר צאת השבת לדעת הגאונים. ואלו המקפידים כדעת ר"ת, אם התבשיל יבש, מותר לחממו אחר צאת השבת כדעת הגאונים. ואם התבשיל לח, או שהוא יבש והוא מקפיד כדעת ר"ת אף באיסורי דרבנן, יחמם את התבשיל ע"י מי שאינו מקפיד כדעת ר"ת או ע"י קטנים מתחת לגיל מצוות.

י. ביום שבת בבוקר בעת שיברך ברכות התורה יכוין בפירוש לצאת ידי חובה בברכות אלו עד הבוקר שלמחרת, ובכך לכל הדעות יוכל לברך ברכות התורה ביום שבועות.

יא. אע"פ שמוותר להתפלל ערבית של שבועות קודם צאת הכוכבים, מ"מ השנה כדאי להתפלל אחר צאת הכוכבים בכדי שבני הבית יספיקו בינתיים לחמם את האוכל לכבוד יו"ט. ועכ"פ אם בכל זאת רוצים להתפלל ערבית מוקדם, רשאים, אלא שלכתחילה יעשו את הקידוש רק אחר צאת הכוכבים.

יב. בקידוש אנו עושים גם הבדלה, וביחוד סדר הברכות כך הוא: יין - בורא פרי הגפן, קידוש - מקדש ישראל והזמנים, נר - בורא מאורי האש, הבדלה - "ותודיענו" וחזתמים "ברוך המבדיל בין קודש לקודש", זמן - ברכת שהחיינו. וסימן הברכות כולם הוא יקנה"ז, יין קידוש נר הבדלה זמן.

יג. ביום טוב אסור לכבות את האש, שאין בוה צורך אוכל נפש, ומפני כך אסור לכבות את נר ההבדלה, ולכן עדיף שלא להדליק לנר ההבדלה נרות ארוכים שדרכו להדליקם במוצאי שבת, אלא יכין מערב שבת כוסית עם מים ובה מעט שמן, וישים שתי פתילות בחור הפתילה הצפה, כדי שיהיה לו אבוקה, וידליקם קודם ההבדלה, ועל זה יברך ברכת הנר.

בהיות והשנה תשפ"ב יחול חג שבועות במוצאי שבת, ראינו לנכון להביא לידיעת הציבור כמה הלכות ועצות מועילות הנוגעות למעשה.

א. מאחר ועם צאת השבת מיד נכנס יום טוב, לכן ביום ששי יכין האדם את כל הצריך לו ליומיים, יחתוך נייר טואלט, יכין מפות שולחן, שקיות אשפה, וכן מי שמחמיר בפתיחת דבק הטיטולים ופקקי הבקבוקים יכין מע"ש, פתילות ונרות לליל יו"ט, וכמו כן ידליק נר נשמה הדולק ל- 48 שעות.

ב. טוב ונכון שיבשלו בערב שבת גם את הצריך לסעודת ליל יום טוב, ויחממו את האוכל על הפלאטה אחר צאת השבת, שאם יבשל עם צאת השבת, הדבר יארך זמן ויתאחרו מאוד בגמר הסעודה והתחלת הלימוד. ומ"מ אם חשקה נפשו לבשל ביו"ט, יכין מאכלים הקלים לבישול, כגון שניצל וכיו"ב. וטוב שהמאכלים יהיו גם קלים לעיכול, בכדי שלא להכביד על קיבתו, שהרי הוא אחר ג' סעודות השבת, ושלא יתבטל מן הלימוד בליל חג השבועות.

ג. מצוה להסתפר בערב יום טוב (שו"ע סי' תקל"א סעי' א), ובפרט בערב שבועות לאלו שנוהגים כדברי רבנו האר"י שלא להסתפר עד ערב שבועות, והשנה שערב שבועות חל בשבת וכמובן שאסור להסתפר בשבת, יסתפר בערב שבת. [ואע"פ שרבנו הר"ש בספרו הנורא נהר שלום (דף לג ע"א) כתב: ונסתפקתי ספק גדול אם חל יום מ"ט בשבת אם מותר לגלח במ"ח, ולא אפשר לי, ולולי שהכרחוני לגלח כמעט לא הייתי מגלח. ע"כ. הרי שלמעשה גילח, ואם היה אסור לפי דעתו לא היה מגלח בשום אופן, וכן נוהגים למעשה כל המקובלים]. ובעת שמסתפר יזהר לקיים דברי רבנו האר"י בשער המצות (דף כג ע"ב) שכשהאדם מסתפר יכוין שהוא מקיים שני מצוות בפאת הראש אחת מכאן ואחת מכאן, וחמש מצות בה' פאות הזקן. עכ"ל. וכבר תיקן הבן איש חי תפילה (לשון חכמים ח"א סי' נ"ח) לאומרה קודם התספורת בערב חג השבועות, וכאן המקום להזהיר את האדם שישפר את ראשו ויגלח את זקנו כהלכה, ויזהר מאוד שלא יעבור על איסורים חמורים של לא תקפוי פאת ראשך.

ד. בליל שבת זו ספירת העומר האחרונה לשנה זו, ולכן יכוין בה מאוד, וגם כל יום השבת יתנהג בקדושה ובטהרה שהוא היום האחרון לימי העומר, וגם הוא היום האחרון לשלושת ימי הגבלה, והכל הולך אחר החיתום, וגם זו שבת כלה.

ה. מותר לישון בשבת שיהיה לו כח לעסוק בתורה בלילה, ומ"מ לא יאמר אדם בשבת הריני ישן שיהיה לי כח להיות נעור כל הלילה, שלא יהיה כמכין עצמו משבת לחול. ויש מתירים מפני שזה לצורך מצוה. [כ"כ באור לציון (ח"ג תשובה י), ולענ"ד קשה על טעם ההיתר, שהרי לא התירו לצורך מצוה אלא הדבור ולא ההכנה, שהנה אמרו רז"ל שאסור לבשל ולעשות כל ההכנות מיו"ט לשבת או מיו"ט לחבירו, ואע"פ שכל ההכנות הללו הם צורך מצות שמחת יו"ט, אינם מותרים, אולם כאשר הוא מדבר דבר שאסור לעשותו בשבת וביו"ט אך כונתו למצוה מותר לאומרו, אבל הרי הדבור מעיד